

## Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen digipalvelu Tarmoa ja sen pilotointi

Keski-Pohjanmaan aluehallitus 18.12.2023 § 306  
4752/00.02.01/2023

Valmistelija kehitysjohtaja Eija Kellokoski-Kari ja kehittämissuunnittelija Henri Nevalainen

Hyvinvointialueella kehitetään osana Keski-Pohjanmaan Kestävä kasvu- RRF-hanketta Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueelle yhdenmukaista hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) neuvonnan ja ohjauksen mallia. Toimintamalliksi on valikoitunut hyvinvointilähetemalli sekä sitä tukeva digitaalinen HYTE-palvelutarjotin. Hyvinvointilähetteen kohderyhmänä ovat aikuiset henkilöt, joiden tarpeisiin ei voida vastata vain sosiaali- ja terveystalv palveluilla. Henkilö voi tarvita tukea esimerkiksi yksinäisyyden lievittämisessä tai elämäntapamuutoksessa. Hyvinvointilähetetoimintamallissa asiakas ohjataan hyvinvointia ja osallisuutta vahvistavaan toimintaan esimerkiksi järjestöihin, luontolähtöiseen toimintaan tai kulttuuri- ja liikuntapalveluihin. Hyvinvointilähete (vastaava kuin social prescribing) toiminnan vaikuttavuudesta on saatu tuloksia yksilötasolla ainakin terveydentilan paranemisesta (esim. painon, verenpaineen ja kolesterolin lasku), terveystalv käyttäytymisen edistymisestä (liikunnan lisääntyminen ja päihteiden käytön väheneminen), itsetunnon kohenemisestä (omanarvontunnon lisääntyminen ja kokemus siitä, että on hyödyllinen), sosiaalisten kontaktien lisääntyminen ja työllistyminen (Pescheny ym. 2019). Tutkimuksissa toiminnan arvioidut vaikutukset terveydenhuollon käynteihin vaihtelevat suuresti, esimerkiksi toiminnan aloittamisen johdosta päivystyksen käyntien väheneminen 8–27 % toiminnassa mukana olevilla (Polley ym. 2017).

Hyvinvointilähetteen voi tehdä sosiaali- tai terveydenhuollon ammattilainen ja aina yhdessä asiakkaan kanssa hänen suostumuksellaan. Hyvinvointilähete ohjautuu hyvinvointilähetetoimintaa koordinoivalle henkilölle. Koordinoiva henkilö etsii tarvittaessa asiakkaalle soveltuvan koulutetun linkkihenkilön, joka tukee asiakkaan osallistumista hänelle kiinnostavaan toimintaan. Asiakas voidaan myös ohjata HYTE-toimintaan ilman linkkihenkilön tukea. Linkkihenkilö on koulutautunut toipumisorientaatioon ja siten osaa tukea asiakasta löytämään omat voimavaransa. Linkkihenkilö ei ole sosiaali- tai terveydenhuollon ammattilainen. Linkkihenkilö toimii toimeksiantosopimuksella ja hyvinvointialue maksaa tehdyistä tunneista. Linkkihenkilötoiminta on aina tavoitteellista ja kestää maksimissaan 6 kuukautta sisältäen 8-12 tuntia linkkihenkilötoimintaa. Toiminta kirjataan potilastietojärjestelmään asiakkaan papereihin. Toiminnasta tilastoidaan sisältömerkinnät, joilla voidaan seurata toiminnan volyymin reaaliaikaisesti. Asiakkaan hyvinvoinnin kohentumista seurataan WHO:n hyväksymän positiivisen mielenterveys mittarin avulla.

Toimintaa tukee digitaalinen HYTE-palvelutarjotin, josta asukkaat ja ammattilaiset löytävät helposti oman alueensa kuntien ja kolmannen sektorin hyvinvointia, työ- ja toimintakykyä, pärjäävyyttä, terveyttä ja osallisuutta edistävät palvelut ja toiminnot. Valtakunnallisesti RRF-hankkeessa edistetään kansallisen Tarmoa-palvelun (HYTE-palvelutarjotin) kehittämistä ja käyttöönottoa hyvinvointialueilla. Digitaalisen Tarmoa-palvelun kokoaa DigiFinland yhteistyössä STM:n, THL:n, hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin, kuntien, alueilla toimivien järjestöjen ja DVV:n kanssa. Kokoamista on tehty loppuvuodesta 2022 alkaen ja Tarmoa-palvelua ollaan viemässä pilotointiin vuonna 2024. Hyvinvointialueiden tulee päättää vuoden 2023 loppuun mennessä, ovatko ne mukana Tarmoa-palvelualustan pilotoinnissa vuonna 2024. Tarmoaan palvelut ja toiminnot tulevat palvelutietovarannosta (PTV). Jotta kuntien ja järjestöjen tarjoamat hyvinvointia tukevat palvelut ovat löydettävissä Tarmoa-verkkopalvelussa, tulee ne kirjata palvelutietovarantoon. Kunnille palveluiden kirjaaminen palvelutietovarantoon on lakisääteistä. Järjestöjen palvelut voivat nousta Tarmoaan palvelutietovarannon kautta tai lähellä.fi yhdistysrekisteristä. Lisäksi valtakunnallisesti suunnitellaan integraatioita PTV:n erilaisilta palvelutarjottimilta.

Linkkihenkilötoiminnan kustannukset koostuvat palkkiosta sekä matkakorvauksista ja matkapuhelinkorvauksesta. Esimerkiksi 60:n asiakkaan linkkihenkilötoiminta (sisältäen 10 h linkkihenkilötoimintaa/asiakas) maksaa arviolta 12 420 euroa. Alueelle on tarkoitus kouluttaa 24 linkkihenkilöä hankkeen avulla vuosina 2024–2025. Hankkeessa koulutuksen järjestää Kpedu (Osuva-koulutus oy). Tarmoa-palvelun vuosimaksu on vuodesta 2025 alkaen 0,35–0,45 €/ alueen asukas. Keski-Pohjanmaalla vuosimaksu olisi siis vuoden 2022 väkiluvun perusteella (tilastokeskus) 23 732 € - 30 512 €/vuosi. Palvelun hinta on sitä matalampi mitä useampi hyvinvointialue ottaa Tarmoaan käyttöön. Mikäli hyvinvointialue päättää vuoden 2024 aikana ottaa Tarmoa palvelun käyttöön, ei sen tarvitse maksaa 35 000- 45 000 €:n käyttöönottomaksua.

HYTE-palvelukonsepti osa-hankkeen budjetista kustannetaan koko palvelukokonaisuus vuodet 2024–2025. Vuodesta 2026 alkaen Tarmoaan vuosimaksuun ja linkkihenkilötoimintaan tulisi varata rahoitus hyvinvointialueen budjetista.

#### Päätösesitys

Aluehallitus päättää

1. merkitä tiedoksi esitetyn HYTE-palvelukonseptin kehittämisisot ja siihen liittyvät kustannukset;
2. että Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue lähtee pilotoimaan DigiFinlandin Tarmoa-palvelua vuonna 2024.

#### Päätös

Aluehallitus päätti kohdat 1.-2. päätösesityksen mukaisesti.

*Merk. kehitysjohtaja Eija Kellokoski-Kari esitteli asian kokouksen alussa.*